

CULTURELE ACHTERGRONDEN IN HET STRAFRECHT.

BIJLAGEN

Naam:	Karlijn Martens
Studentnummer:	9962861
Stageperiode:	7 september 2009 – 11 december 2009
Afstudeeradres:	IVA beleidsonderzoek en advies
Datum verschijning:	5 januari 2010
Plaats verschijning:	Tilburg

INHOUDSOPGAVE

Bijlage I	Methodologische verantwoording	3
Bijlage I.1	Plaats	3
Bijlage I.2	Onderzoekseenheden	3
Bijlage I.3	Soort onderzoek	3
Bijlage I.4	Methode van onderzoek	3
Bijlage I.5	Verwerking gegevens	5
Bijlage I.6	Betrouwbaarheid/validiteit	5
Bijlage II	Schema overzicht zestig bestudeerde strafzaken	6
Bijlage III	Analyseschema scriptie	7
Bijlage IV	Lijst respondenten	9
Bijlage V	Vragenlijst interview rechters	10
Bijlage VI	Vragenlijst interview officier van justitie	11
Bijlage VII	Jurisprudentielijst	12
Bijlage VIII	De gevoerde culturele verweren en de beoordeling daarvan door de rechter	14
Bijlage IX	Schema's politieacademie	28
Bijlage IX.1	Schema beoordeling gevoerde verweren door de rechter in 35 eerderrelateerde strafzaken	28
Bijlage IX.2	Schema straftoemeting in eerderrelateerde strafzaken	29
Bijlage X	Schema's hoofdstuk 2 culturele delicten in Nederland	30
Bijlage X.1	Schema culturele delicten in Nederland	30
Bijlage X.2	Schema kwalificatie culturele delicten	30
Bijlage XI	Schema hoofdstuk 3 de verdediging	31
Bijlage XI.1	Overzicht gevoerde verweren verdediging	31
Bijlage XII	Schema's hoofdstuk 5 de rechter	32
Bijlage XII.1	Overzicht beoordeling bewijsverweren door de rechter	32
Bijlage XII.2	Overzicht beoordeling 'kwalificatieverweren' door de rechter	32
Bijlage XII.3	Overzicht beoordeling kwalificatieverweren door de rechter	33
Bijlage XII.4	Overzicht beoordeling rechtvaardigingsgrond noodweer door de rechter.	33
Bijlage XII.5	Overzicht beoordeling schulduitsluitingsgrond noodweerexces door de rechter	34
Bijlage XII.6	Overzicht beoordeling schulduitsluitingsgrond psychische overmacht door de rechter	34
Bijlage XII.7	Overzicht beoordeling schulduitsluitingsgrond ontoerekenbaarheid door de rechter	35
Bijlage XII.8	Overzicht beoordeling buitenwettelijke schulduitsluitingsgrond avas door de rechter	35
Bijlage XII.9	Overzicht beoordeling strafmaatverweer door de rechter	36

BIJLAGE I. METHODOLOGISCHE VERANTWOORDING.

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van de methode en werkwijze van het onderzoek.

I.1 Plaats

Het onderzoek heeft op verschillende plekken in Nederland plaatsgevonden. In de periode van september tot december 2009 heeft het onderzoek grotendeels plaatsgevonden bij het IVA beleidsonderzoek en advies (hierna te noemen IVA) te Tilburg. In Oss, de woonplaats van de onderzoeker, is veel informatie geanalyseerd en verwerkt. De interviews hebben plaatsgevonden op verschillende plaatsen in het land. Deze zijn afgenomen op de rechtbanken waar de respondenten werkzaam zijn.

I.2 Onderzoekseenheden

In dit onderzoek staan de culturele delicten die in de Nederlandse jurisprudentie voorkomen, de strategieën die in culturele strafzaken worden gevoerd door de verschillende actoren in het strafrecht (advocaat, officier van justitie en de rechter) en de beoordeling van de culturele verweren door de rechter centraal. Over deze personen en objecten zijn (deel)vragen geformuleerd en worden uitspraken gedaan in het onderzoek.

I.3 Soort onderzoek

Het onderzoek is beschrijvend van aard. De onderzoeker heeft namelijk de opdracht gekregen om de culturele delicten die in de Nederlandse jurisprudentie voorkomen te beschrijven. Verder heeft de onderzoeker de opdracht gekregen te onderzoeken welke strategieën de verschillende actoren in het strafrecht (advocaat, officier van justitie, rechter) voeren in culturele strafzaken. Dit is onderzocht aan de hand van zestig culturele strafzaken. Per hoofdstuk wordt beschreven welke strategie de actor in culturele strafzaken voert en of hierbij aansluiting wordt gezocht bij de culturele achtergrond van het gepleegde delict. In het laatste hoofdstuk wordt beschreven hoe de rechter oordeelt in culturele strafzaken en in hoeverre de rechter in positieve en negatieve zin rekening houdt met de culturele achtergrond van het gepleegde delict. Op advies van de politieacademie worden er in dit onderzoek geen aanbevelingen gedaan gezien het feit dat politie beschikt over het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd (LEC EGG).¹ De politieacademie wil alleen dat de beoordeling van de rechter in eengerelateerde strafzaken (jurisprudentie) in kaart wordt gebracht. In overleg met de 1e stagedocent is afgesproken dat er om deze reden geen hoofdstuk 'aanbevelingen' in dit onderzoek wordt opgenomen.

I.4 Methode van onderzoek

Voor dit onderzoek is zowel gebruik gemaakt van deskresearch als van fieldresearch. In de eerste fase van het onderzoek is gebruik gemaakt van deskresearch om allerlei informatie te vinden over culturele delicten, culturele strafzaken en de strategieën die door de actoren worden gevoerd in het strafrecht. Met deze informatie heb ik mij ingelezen in het onderwerp. Verder zijn tijdens het deskresearch zestig culturele strafzaken bestudeerd. Op rechtspraak.nl is via een aantal zoektermen² gezocht naar dergelijke strafzaken. Deze strafzaken zijn aangevuld met de culturele strafzaken die behandeld worden in het proefschrift van Mirjam Siesling; 'Multiculturaliteit en verdediging in strafzaken.' Dit bracht het totaal aantal culturele strafzaken op zestig. Een overzicht van de zestig bestudeerde strafzaken is terug te vinden in bijlage II. Er is sprake van een culturele strafzaak wanneer een van de actoren een beroep doet op de invloed van de culturele achtergrond van de

¹ <www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/011108/landelijk_expertise_centrum_eer_gerelateerd.html> Het Landelijke Expertise Centrum EGG is een zelfstandige eenheid ondergebracht bij het Korps Haaglanden. De Korpschef van deze regio heeft binnen de Raad van Hoofddcommissarissen de portefeuille eer gerelateerd geweld onder zich. Naast het ondersteunen van operationele onderzoeken en het maken van analyses verricht het centrum zelfstandig wetenschappelijk onderzoek. Ook ondersteunt het centrum de rijksoverheid, in het bijzonder het interdepartementaal programmabureau eengerelateerd geweld van het ministerie van Justitie.

² Namus, bloedwraak, tovenarij, eengerelateerd geweld, eerwraak, eer, religie, winti, voodoo, bezeten, geest, religie, cultuur, schaking, vrouwenbesnijdenis, weigeren inenten, inenting. Deze zoektermen zijn met behulp van de stagebegeleidster (Mirjam Siesling) opgesteld.

verdachte op het strafbare feit.³ Niet in alle bestudeerde strafzaken is door een van de actoren een beroep gedaan op de culturele achtergrond van het gepleegde delict. Deze strafzaken zijn echter wel terug te vinden in relevante literatuur omtrent culturele strafzaken.⁴ In deze strafzaken wordt alleen niet met zoveel woorden een beroep gedaan op de culturele achtergrond van het gepleegde delict door een van de actoren. De aanwezigheid van de culturele achtergrond van het gepleegde delict is echter wel terug te vinden in de uitspraak of arrest.

In dit onderzoek worden alleen culturele delicten behandeld die terug te vinden zijn in de Nederlandse jurisprudentie. Hier is voor gekozen omdat de jurisprudentie inzicht geeft in de culturele strafzaak. In de jurisprudentie is terug te vinden welke actor (eventueel) een beroep heeft gedaan op de culturele achtergrond van het gepleegde delict, en op welke manieren de actoren (eventueel) aansluiting hebben gezocht bij de culturele achtergrond van het gepleegde delict. Over culturele delicten die niet in de Nederlandse jurisprudentie voorkomen kunnen in het kader van dit onderzoek daarom geen betrouwbare uitspraken worden gedaan. Uit de zestig bestudeerde strafzaken komen vijf culturele delicten naar voren: eengerelateerd geweld, bloedwraak, schaking en delicten gepleegd onder invloed van winti of voodoo. Vijf strafzaken vielen niet onder een van deze culturele delicten. Deze strafzaken zijn ingedeeld in de categorie overig. In deze strafzaken is wel door een van de actoren een beroep gedaan op de culturele achtergrond van het gepleegde delict. Daarom is er voor gekozen om ook deze strafzaken in het onderzoek te behandelen. De oudste strafzaak die tijdens de deskresearch werd gevonden stamt uit 1969. Om het onderzoek af te bakenen is er voor gekozen om de culturele delicten die de afgelopen veertig jaar in de Nederlandse jurisprudentie gedocumenteerd zijn te onderzoeken. Alleen de jurisprudentie die voor 1 december 2009 is gepubliceerd is in dit onderzoek opgenomen. Hier is voor gekozen in verband met de verwerking van de gegevens.

De zestig bestudeerde strafzaken zijn geanalyseerd aan de hand van een opgesteld schema. Dit schema is opgesteld aan de hand van het beslismodel van art. 350 Sv. In bijlage III is het gebruikte analyseschema terug te vinden. Aan de hand van dit schema is in kaart gebracht welke (culturele) verweren de verdediging heeft gevoerd, op welke manier het Openbaar Ministerie aansluiting zoekt bij de culturele achtergrond van het gepleegde delict en hoe de rechter oordeelt in culturele strafzaken en in hoeverre bij deze beoordeling aansluiting wordt gezocht bij de culturele achtergrond van het gepleegde delict.

De zestig bestudeerde strafzaken leverden een hoop informatie op. Om een beeld te krijgen hoe de bevindingen die tijdens het deskresearch naar voren zijn gekomen, worden toegepast in de praktijk zijn er strafrechters geïnterviewd (hierna te noemen respondenten) tijdens het fieldresearch. Door het 'geheim van de raadkamer' was het lastig om respondenten te vinden die bereid waren mee te werken aan het onderzoek zonder dat daar een verzoek voor was ingediend bij de Raad voor de rechtspraak. Er is geen verzoek ingediend bij de Raad voor de rechtspraak in verband met de korte duur van het onderzoek. Via mijn oom die werkzaam is bij de Raad voor de rechtspraak is het toch gelukt een aantal respondenten te vinden die bereid waren mee te werken aan het onderzoek. Het merendeel van deze respondenten heeft ooit met een culturele strafzaak te maken gehad, of interesseerde zich in het onderwerp (en schrijft hierover), en waren daarom geschikt om een interview af te nemen. In totaal zijn er negen respondenten geïnterviewd. Omdat er nog enkele onduidelijkheden waren over de aanpak van het Openbaar Ministerie in culturele strafzaken (er waren geen vervolgingsrichtlijnen en aanwijzingen over culturele strafzaken te vinden) is er ook nog een officier van justitie geïnterviewd. De geïnterviewde respondenten zijn terug te vinden in bijlage IV. Op verzoek van enkele respondenten zijn alleen de functies en rechtbanken waar de respondenten werkzaam zijn weergegeven. Om diezelfde reden zijn de (uitgewerkte) interviews niet opgenomen in het onderzoek. De interviews zijn afgenomen aan de hand van een vooraf opgestelde vragenlijst. In bijlage V is de vragenlijst van de rechters terug te vinden en in bijlage VI de vragenlijst van de officier van justitie. De interviews zijn afgenomen met een dictafoon. Hier is voor gekozen om zo letterlijk mogelijk weer te geven wat door de respondenten is gezegd. De interviews zijn vervolgens thuis verwerkt in een verslag. De interviews zijn maar in beperkte mate betrouwbaar. Hiervoor zijn twee redenen. Ten eerste zijn de interviews op verzoek van sommigen respondenten niet openbaar gemaakt. De inhoud van de afgenomen interviews is dus niet voor iedereen toegankelijk en hierdoor niet controleerbaar. Slecht enkele fragmenten uit de interviews zijn in het onderzoek worden opgenomen. Ten tweede kunnen op basis van het beperkte aantal respondenten geen concrete conclusies worden getrokken.

³ Siesling, 2006, p 48.

⁴ Voor voorbeelden zie de bronnelijst.

I.5 Verwerking gegevens

De gegevens die uit het desk- en fieldresearch naar voren kwamen bestonden uit zestig geanalyseerde uitspraken/arresten van culturele strafzaken, tien uitgewerkte interviews en relevante literatuur omtrent culturele delicten en strafrecht. De literatuur die voor dit onderzoek geraadpleegd is terug te vinden in de bronnenlijst. De jurisprudentielijst is terug te vinden in bijlage VII.

De verzamelde gegevens zijn geordend op basis van de deelvraag waar de informatie bij hoort. De geanalyseerde uitspraken en arresten zijn verwerkt in schema's en grafieken om het onderzoek overzichtelijk en begrijpelijk te houden. Per hoofdstuk wordt naar het relevante schema of de grafiek verwezen. Dit betekent dat niet elke strafzaak inhoudelijk in het onderzoek besproken wordt. Ter verduidelijking worden een aantal (paragrafen van) culturele strafzaken inhoudelijk besproken. Deze dienen als voorbeeld. Om inzicht te krijgen hoe de actoren aansluiting zoeken bij de culturele achtergrond van het gepleegde delict zullen alle culturele verweren en de beoordeling daarvan door de rechter allemaal inhoudelijk worden besproken. De gevoerde culturele verweren en de beoordeling daarvan door de rechter zijn terug te vinden in bijlage VIII. Omdat de politieacademie aan heeft gegeven dat zij willen weten hoe de rechter in eengerelateerde strafzaken oordeelt, zijn de eengerelateerde strafzaken en de beoordeling daarvan verwerkt in een beknopt schematisch overzicht. Dit overzicht is terug te vinden in bijlage IX.1. In bijlage IX.2 is de straftoemeting (met betrekking tot de culturele achtergrond van het gepleegde feit) in eengerelateerde strafzaken terug te vinden.

I.6 Betrouwbaarheid/validiteit

Om de betrouwbaarheid van het onderzoek verder te waarborgen is er in het onderzoek veel gebruik gemaakt van voetnoten. De voetnoten verwijzen naar de geraadpleegde bron of naar een bijlage die verdere informatie bevat. Doordat in het onderzoek duidelijk wordt aangegeven welke bronnen er geraadpleegd zijn en van welke middelen gebruik is gemaakt tijdens het onderzoek (en welke instrumenten daarbij zijn gehanteerd) is het onderzoek herhaalbaar.

BIJLAGE II. UITGEWERKT SCHEMA ZESTIG BESTUDEERDE STRAFZAKEN.

L.N	Bewezen	Bewijs verweer	Kwalificatie	Kwalificatie verweer	Rechtvaardigings grond	Schuld uitsluitingsgrond	Eis OvJ	Strafmaat verweer	Straf	Straftoemeting ivm cultuur	Actor	Categorie
1	AB1739	Ja	Overtreding art 2 Opiumwet	Ja							A & R	Overig
2	BH9844	Ja	Overtreding art 2 Opiumwet	Ja							A & R	Overig
3	AA6308	Ja	Moord	Ja		Psychische overmacht		8 jaar + TBS			A	Voodoo
4	AU5991	Ja	Moord				12 jaar		12 jaar	Verzwarend	R	Eer
5	AE7332	Ja	Moord (medeplegen)						14 jaar	Verzwarend	R	Eer
6	AE7333	Ja	Moord (medeplegen)						14 jaar	Verzwarend	R	Eer
7	AE5194	Ja	Doodslag (medeplegen)	Ja					6 jaar			Eer
8	AF3426	Ja	Doodslag (medeplegen)	Ja		Psychische overmacht		3 jaar + TBS	Voorwaarden		A & R	Voodoo
9	AF3437	Ja	Doodslag (medeplegen)	Ja		Psychische overmacht		3 jaar			A	Voodoo
10	AN7321	Ja	Opzettelijke hulpeloze toestand	Ja		Psychische overmacht			18 mnd		A	Voodoo
11	NJ 1977,563	Ja	Moord	Ja			3 jaar	Ja	6 jaar		A & R	Bloedwraak
12	NJ 1991,109	Ja	Schaking (medeplegen)	Ja							A	Schaking
13	NJ 1991,110	Ja	Schaking (medeplegen)	Ja					8 maanden		A	Schaking
14	NJ 1969,361	Ja	Oplichting	Ja		Psychische overmacht					A	Voodoo
15	AA8975	Ja	Mensenhandel			Psychische overmacht			2,5 jaar		R	Voodoo
16	AM2493	Ja	Moord (poging tot)				10 jaar	Ja	10 jaar		A & R	Eer
17	AD4064	Ja	Moord (medeplegen)				10 jaar		10 jaar		R	Eer
18	AD6285	Ja	Moord (medeplegen)	Ja			8 jaar		7 jaar		R	Eer
19	AE9598	Ja	Moord (medeplegen)						10 jaar			Eer
20	AE9597	Ja	Moord (medeplegen)						6 jaar		R	Eer
21	AJ1457	Ja	Moord (medeplegen)	Ja					6 jaar		A & R	Eer
22	NJ 1990,291	Ja	Bedreiging met geweld		Noodweer				2 weken		A	Winti
23	NJ 1980,129	Ja	Doodslag			Psychische overmacht			3 jaar		A	Overig
24	AE4024	Ja	Doodslag (medeplegen)		Noodweer						A	Bloedwraak
25	AE4025	Nee									A	Bloedwraak
26	AE4026	Ja/Nee**	Overtreding Art 26 VWM	Ja					6 maanden	Verzwarend	A	Bloedwraak
27	AE4029	Ja/Nee**	Overtreding Art 26 VWM	Ja		Noodweer			9 maanden	Verzwarend	A	Bloedwraak
28	AV7352	Ja	Moord		Noodweer		Levenslang		18 jaar			Bloedwraak
29	AA3925	Ja	Moord			Noodweererces	10 jaar		10 jaar			Eer
30	AE8237	Ja	Doodslag (poging)			Psychische overmacht			6 jaar		A & R	Bloedwraak
31	AA4019	Ja	Moord	Ja			10 jaar + TBS	Ja	15 jaar + TBS	Verzwarend	A & R	Eer
32	AD9578	Ja	Moord			Psychische overmacht	10 jaar		12 jaar + TBS		A & R	Eer
33	AP4401	Nee	Moord (medeplegen)				7 jaar	Ja				Eer
34	AU0180	Ja	Moord (medeplegen)						7 jaar	Verzwarend	R	Eer
35	AP4470	Ja	Vrijheid beroven (medeplegen)	Ja			7 jaar	Ja	12 maanden		R	Eer
36	AP1791	Ja	Moord (poging)	Ja	Noodweer	Noodweererces	10 jaar	Ja	6 jaar	Beide	R	Eer
37	AP8622	Ja	Moord			Psychische overmacht			10 jaar		A & O	Eer
38	AU0361	Ja	Moord			Psychische overmacht	14 jaar		10 jaar		A & O	Eer
39	AA9954	Ja	Moord (medeplegen/poging)			Ontoerekenbaarheid*	8 jaar		5 jaar	Vermindering	A & R	Eer
40	AD8362	Ja	Moord (medeplegen)			Psychische overmacht	12 jaar		8 jaar	Vermindering	A	Eer
41	AD3929	Ja	Moord (medeplegen)	Ja		Psychische overmacht	10 jaar		10 jaar		A	Eer
42	AD9565	Ja	Moord (medeplegen)			Psychische overmacht	10 jaar		10 jaar		A	Eer
43	AB1503	Ja	Moord			Psychische overmacht	12 jaar		9 jaar	Verzwarend	A&O&R	Eer
44	AE0297	Ja	Moord			Psychische overmacht	15 jaar		12 jaar		A	Voodoo
45	AM2361	Ja	Doodslag (poging)				15 mnd + TBS		15 mnd + TBS			Voodoo
46	BC4205	Ja	Zware mishandeling (medeplegen)			Avas			2,5 jaar		A & R	Overig
47	BC0775	Ja	Moord	Ja		Psychische overmacht	12 jaar		8 jaar	Vermindering	A & R	Winti
48	AE0290	Ja	Moord			Psychische overmacht	12 jaar		9 jaar	Vermindering	A & R	Eer
49	AF5956	Ja	Moord (medeplegen)				18 mnd jeugd		18 mnd jeugd	Alternatieve straf		Eer
50	AX9216	Ja	Oplichting			Psychische overmacht		Ja	9 mnd		A	Overig
51	BA2375	Ja	Moord	Ja			9 jaar		9 jaar			Eer
52	AH9935	Ja	Doodslag (medeplegen)	Ja		Ontoerekenbaarheid*			3 jaar + TBS		A	Voodoo
53	BG3713	Ja	Vrijheid beroven (medeplegen)	Ja			24 mnd		6 mnd		A	Eer
54	BI0329	Ja	Zware mishandeling	Ja			8 jaar		4 jaar		R	Eer
55	AR7822	Ja	Moord	Ja					9 jaar + TBS			Eer
56	BB7574	Ja	Moord (medeplegen/poging)	Ja					6 jaar		R	Eer
57	AL9044	Nee					14 jaar					Eer
58	AL9045	Ja	Moord				14 jaar		12 jaar	Verzwarend	R	Eer
59	AF5955	Ja	Moord (medeplegen)				10 jaar		8 jaar			Eer
60	AT4973	Ja	Moord	Ja		Psychische overmacht	12 jaar		10 jaar	Beide	R	Eer

TOTAAL

13

18

5

27

7

17

VERWORPEN
GEACCEPTEERD
ONBEPENDE

Dikgedrukt = cultureel verweer
schuin = niet bekend
Normaal = geen cultureel verweer

A = advocaat

Echt kwalificatieverweer

O = OvJ

R = rechter

Beide = de cultuur werkt zowel strafverzwarend, als strafverminderend.

* Hebben zowel op ontoerekenbaarheid
als op psychische overmacht een beroep gedaan.

** Ontslag van alle rechtsvervolgving voor poging doodslag

BIJLAGE III. ANALYSESCHEMA SCRIPTIE:

UITSPRAAK:

Is bewezen dat het feit door de verdachte is begaan?

Wordt er gebruik gemaakt van een bewijsverweer?

Kwalificatie: welk strafbaar feit levert het bewezen verklaarde op?

Wordt er gebruik gemaakt van een kwalificatieverweer?

Is het bewezen verklaarde strafbaar? OF

Wordt er een beroep gedaan op een rechtvaardigingsgrond? Zo ja welke,

- ☐ Overmacht in de zin van noodtoestand (Art. 40 S.r)
- ☐ Wettelijk voorschrift (Art 42 S.r)
- ☐ Bevoegd gegeven ambtelijk bevel (Art 43 lid 1 Sr.)
- ☐ Noodweer (Art 41 lid 1 Sr.)

Wordt het beroep door de rechter gehonoreerd?

Is de verdachte strafbaar? OF

Wordt er een beroep gedaan op een schulduitsluitingsgrond? Zo ja welke,

- ☐ Ontoerekenbaarheid (art. 39 Sr.)
- ☐ Psychische overmacht (art. 40 Sr.)
- ☐ Noodweerexces (art. 41 lid 2 Sr.)
- ☐ Een onbevoegd gegeven ambtelijk bevel (art 43 lid 2 Sr.)
- ☐ Afwezigheid van alle schuld

Wordt het beroep door de rechter gehonoreerd?

Wat eist de Officier van Justitie?

Wordt er een strafmaatverweer gevoerd?

Welke straf wordt opgelegd?

Motivering van de rechter bij afwijking (art 359 lid 2 SV)

Straftoemeting

Weegt de rechter de culturele achtergrond van de veroordeelde mee?
(strafverzwarende- of strafverminderende omstandigheden, alternatieve straffen of bijzondere voorwaarden etc.)

Zo ja, hoe?

OVERIGE VRAGEN

Welke actor doet een beroep op de culturele achtergrond van het gepleegde delict?

BIJLAGE IV. LIJST RESPONDENTEN.

Respondent 1
Rotterdam
Rechter Plaatsvervanger

Respondent 2
Arnhem
Rechter

Respondent 3
's-Hertogenbosch
Rechter

Respondent 4
's-Hertogenbosch
Rechter

Respondent 5
Roermond
Rechter

Respondent 5
Roermond
Rechter

Respondent 7
Utrecht
Rechter

Respondent 8
Amsterdam
Rechter

Respondent 9
Rotterdam
Officier van justitie

Respondent 10
Rotterdam
Rechter

BIJLAGE V. VRAGENLIJST INTERVIEW RECHTERS.

Rechtbank:

1. Hoe lang bent u al werkzaam als rechter?
2. Heeft u ooit te maken gehad met een culturele strafzaak?
3. Komt een culturele strafzaak vaak voor?
4. Welke actor doet meestal een beroep op de culturele achtergrond van het gepleegde delict?
5. Uit de bestudeerde jurisprudentie blijkt dat een beroep op een strafuitsluitingsgrond zelden wordt gehonoreerd. Waar ligt dat aan denkt u? Is de culturele achtergrond van het gepleegde delict niet geschikt om als strafuitsluitingsgrond aan te voeren?
6. Waar moet volgens u de culturele achtergrond van het gepleegde delict worden aangevoerd in het strafproces?
7. Op welke manieren kan de rechter in het strafproces rekening houden met de culturele achtergrond van het gepleegde delict?
8. De culturele achtergrond, strafverminderend, strafverzwarend of neutraal?
9. Vindt u dat de culturele achtergrond van het gepleegde delict van invloed moet zijn op de strafmaat? En zo ja, in strafverminderende- of strafverzwarende zin?
10. Is er voldoende ruimte in het Nederlands strafproces om de culturele achtergrond van het gepleegde delict mee te wegen?

BIJLAGE VI. VRAGENLIJST INTERVIEW OFFICIER VAN JUSTITIE.

Rechtbank:

1. Hoelang bent u al werkzaam als officier van justitie?
2. Heeft u ooit te maken gehad met een culturele strafzaak?
3. Komt een culturele strafzaak vaak voor?
4. Doet het Openbaar Ministerie weleens een beroep op de culturele achtergrond van het gepleegde delict? Zo ja, in strafverminderende- of strafverzwarende zin?
5. Werkt het OM met specifieke richtlijnen, aanwijzingen of beleid bij culturele strafzaken?
6. Wat is de aanpak van het Openbaar Ministerie bij culturele delicten?
7. Op welke manieren kan het Openbaar Ministerie in het strafproces rekening houden met de culturele achtergrond van het gepleegde delict?
8. Biedt het Nederlands recht voldoende ruimte voor de strafvervolging van daders van culturele delicten?
9. De culturele achtergrond, strafverminderend, strafverzwarend of neutraal?
10. Weet u wanneer de aanwijzing eerdergerelateerd geweld in gebruik wordt genomen en wat deze aanwijzing in gaat houden?

BIJLAGE VII. JURISPRUDENTIELIJST.

HR 26 november 1969, NJ 1969, 361
HR 1 februari 1977, NJ 1977, 563
HR 20 november 1979, NJ 1980, 129
HR 18 september 1989, NJ 1990, 291
HR 27 februari 1990, NJ 1991, 109
HR 2 juli 1990, NJ 1991, 110
HR 27 juli 2000, LJJ AA6308
HR 14 oktober 2003, LJJ AJ1457
HR 10 oktober 2006, LJJ AX9216
HR 26 maart 2008, LJJ BC4205

Hof 's-Gravenhage 21 april 2000, LJJ AD9578
Hof Leeuwarden 19 juni 2000, LJJ AD8362
Hof 's-Gravenhage 12 maart 2001, LJJ AE0290
Hof 's-Gravenhage 4 april 2001, LJJ AE0279
Hof 's-Gravenhage 1 juli 2002, LJJ AE8237
Hof Arnhem, 12 juli 2002, LJJ AE4024
Hof Arnhem, 12 juli 2002, LJJ AE4025
Hof Arnhem, 12 juli 2002, LJJ AE4026
Hof Arnhem, 12 juli 2002, LJJ AE4029
Hof Arnhem 5 september 2002, LJJ AE7332
Hof Arnhem 5 september 2002, LJJ AE7333
Hof 's-Gravenhage 29 oktober 2002, LJJ AE9598
Hof 's-Gravenhage 29 oktober 2002, LJJ AE9597
Hof Amsterdam 21 januari 2003, LJJ AF5956
Hof Amsterdam 21 januari 2003, LJJ AF5955
Hof Leeuwarden 5 november 2003, LJJ AN7321
Hof Amsterdam 21 maart 2005, LJJ AU0361
Hof 's-Gravenhage 23 juli 2005, AU0180
Hof Amsterdam 25 februari 2009, LJJ BI0329

Rb. Leeuwarden 28 oktober 1999, LJJ AA3925
Rb. Dordrecht 30 december 1999, LJJ AA4019
Rb. Groningen 12 december 2000, LJJ AA8975
Rb. 's-Hertogenbosch 12 februari 2001, LJJ AA9954
Rb. Haarlem 9 mei 2001, LJJ AB1503
Rb. Amsterdam 21 mei 2001, LJJ AB1739
Rb. 's-Gravenhage 18 september 2001, LJJ AD4064
Rb. 's-Gravenhage 2 oktober 2001, LJJ AD3929
Rb. 's-Gravenhage 28 november 2001, LJJ AD6285
Rb. 's-Gravenhage 25 februari 2002, LJJ AD9565
Rb. Alkmaar 11 juli 2002, LJJ AE5194
Rb. Groningen 28 januari 2003, LJJ AF3426
Rb. Groningen 28 januari 2003, LJJ AF3437
Rb. Groningen 17 juli 2003, LJJ AH9935
Rb. Middelburg 15 oktober 2003, LJJ AL9044
Rb. Middelburg 15 oktober 2003, LJJ AL9045
Rb. 's-Gravenhage 20 oktober 2003, LJJ AM2361
Rb. Dordrecht 21 oktober 2003, LJJ AM2493
Rb. Dordrecht 24 juni 2004, LJJ AP4401
Rb. Dordrecht 24 juni 2004, LJJ AP4470
Rb. Dordrecht 24 juni 2004, LJJ AP1791
Rb. Amsterdam 7 juli 2004, LJJ AP8622
Rb. Haarlem 20 december 2004, LJJ AR7822
Rb. Leeuwarden 3 mei 2005, LJJ AT4973
Rb. Arnhem 11 november 2005, LJJ AU5991
Rb. Utrecht 23 maart 2006, LJJ AV7352
Rb. Almelo 3 april 2007, LJJ BA2375

Rb. 's-Gravenhage 17 december 2007, LJN BC0775
Rb. Dordrecht 8 november 2007, LJN BB7574
Rb. Leeuwarden 6 november 2008, LJN AB3713
Rb Haarlem 26 maart 2009, LJN BH9844

BIJLAGE VIII. DE GEVOERDE CULTURELE VERWEREN EN DE BEOORDELING DAARVAN DOOR DE RECHTER.

In deze bijlage zijn alle gevoerde culturele verweren die in de zestig bestudeerde strafzaken zijn gevoerd, terug te vinden. Ook de beoordeling van deze culturele verweren door de rechter zijn in deze bijlage terug te vinden. Sommige strafzaken zullen vaker in deze bijlage voorkomen. In deze strafzaak zijn dan meerdere culturele verweren door de verdediging gevoerd. Tot slot is in deze bijlage de straf die de rechter heeft opgelegd terug te vinden. De bijlage is gebaseerd op de bestudeerde strafzaken en op enkele punten aangevuld met stukken tekst uit het proefschrift van M. Siesling, Multiculturaliteit en verdediging in strafzaken, waar zij in 2006 op is gepromoveerd.

Nummer: 1

Zaak: Rechtbank Amsterdam 21 mei 2001, LJN AB1739

Soort: Kwalificatieverweer

Omschrijving: Santa Daime kerk, nuttigen geestverruimende drank, overtreden Opiumwet of vrijheid van godsdienst.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadvrouw stelt zich op het standpunt dat het handelen van de verdachte wordt beschermd door art. 9 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). De verdachte geeft leiding aan de Santo Daime kerk. De tijdens de eredienst van deze kerk aan haar leden verstrekte thee, ayahuasca, bevat het op grond van artikel 2 van de Opiumwet verboden middel DMT. Het gebruik van ayahuasca is echter een onlosmakelijk onderdeel van de eredienst van deze kerk. Het verbod vormt dan ook een ongeoorloofde beperking van de vrijheid van godsdienst van verdachte.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Volgens art. 9 lid 2 EVRM kan de vrijheid op godsdienst alleen aan beperkingen worden onderworpen die bij de wet zijn voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de openbare veiligheid, voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of goede zeden of voor de bescherming van rechten en vrijheden van anderen. Volgens het Openbaar Ministerie is de beperking gerechtvaardigd uit het oogpunt van volksgezondheid. Deskundige de Wolff komt in zijn rapport echter tot de conclusie dat het volgens de huidige stand van de wetenschap niet aannemelijk is dat ayahuasca-gebruik een gevaar voor de volksgezondheid met zich brengt. Dit leidt ertoe dat in dit geval art. 2 van de Opiumwet buiten toepassing dient te blijven.

Straf(maat): Ontslag van alle rechtsvervolging (OVAR).

Nummer: 2

Zaak: Rechtbank Haarlem 26 maart 2009, LJN BH9844

Soort: Kwalificatieverweer

Omschrijving: Sante Daime kerk, invoeren ayahuasca thee, overtreden Opiumwet of vrijheid van godsdienst.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadvrouw van de verdachte stelt zich op het standpunt dat het handelen van de verdachte wordt beschermd door art. 9 van het EVRM. De verdachte heeft (als lid van de Santo Saime kerk) vanuit Brazilië de ayahuasca thee mee naar Nederland genomen. De ayahuasca thee kan alleen in Brazilië op rituele wijze worden bereid. De thee wordt tijdens de diensten van de kerk gebruikt als heilig

sacrament. Het in de Opiumwet opgenomen verbod deze thee, vanwege de zich hierin bevindende DMT in te voeren, vormt een ongeoorloofde inbreuk op de vrijheid van godsdienst.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Volgens art. 9 lid 2 EVRM kan de vrijheid op godsdienst alleen aan beperkingen worden onderworpen die bij de wet zijn voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de openbare veiligheid, voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of goede zeden of voor de bescherming van rechten en vrijheden van anderen. Volgens het Openbaar Ministerie is de beperking gerechtvaardigd uit het oogpunt van volksgezondheid. Deskundige de Wolff komt in zijn deskundige rapport echter tot de conclusie dat het volgens de huidige stand van de wetenschap niet aannemelijk is dat ayahuasca-gebruik een gevaar voor de volksgezondheid met zich brengt. Ter terechtzitting is gebleken dat de ayahuasca thee alleen in Brazilië op rituele wijze kan worden bereid en voor die bereiding gezien het proces en de riten waarmee deze is omkleed, geen alternatief in Nederland voorhanden is. Het invoeren van de ayahuasca thee vanuit Brazilië is voor de leden van de Santo Daime kerk derhalve essentieel om hun godsdienst te kunnen belijden. Dit leidt ertoe dat in dit geval art. 2 van de Opiumwet buiten toepassing dient te blijven.

Straf(maat): OVAR.

Nummer: 3

Zaak: HR 27 juni 2000, LJN AA6308

Soort: Beroep op de schulditsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: Een man heeft zijn jongste zoon doodgestoken en twee andere kinderen verwond omdat zijn ex-vrouw voodoo op hem had gezet.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman heeft aangevoerd dat de verdachte ontoerekeningsvatbaar moet worden geacht, omdat hij de feiten in een toestand van psychische overmacht vanwege de invloed van voodoo heeft begaan.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Het gerechtshof nam de bevindingen van de deskundige over (ongebruikelijk dat iemand die voodoo op een ander zet daar derden bij betreft, past niet binnen voodoomachinaties) en oordeelde dat de vraag of in de strafzaak sprake zou zijn van voodoo en in hoeverre die voodoo invloed had gehad op verdachtes handelen onbeantwoord kon blijven, omdat de voodoo in casu niet gericht was op de slachtoffers en dat bovendien, als er al voodoo op de verdachte was gezet, dat geen grond kon opleveren voor straffeloosheid voor diens handelen ten aanzien van zijn kinderen.

Straf(maat): 8 jaar gevangenisstraf + TBS

Nummer: 9

Zaak: Rechtbank Groningen 28 januari 2003 , LJN AF3437

Soort: Beroep op schulditsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: De verdachten hebben een bruaritueel op slachtoffertje uitgevoerd om kwade geest te verdrijven, waaraan het slachtoffertje is overleden.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman heeft ter zitting aangevoerd dat de verdachte heeft gehandeld in een situatie van psychische overmacht. De verdachte heeft aangevoerd dat de druk die uitging van het gedrag van

haar medeverdachte in combinatie met haar culturele achtergrond (Brua geloof), de externe oorzaak heeft gevormd voor de psychische druk. Ook heeft de raadsman aangevoerd dat hierdoor de wilsvrijheid van de verdachte is aangetast. De raadsman verwijst hierbij naar de in het Pieter Baan Centrum (PBC) opgemaakte rapportage. De raadsman concludeert dat er in het geval van de verdachte sprake was van een van buiten komende psychische druk waaraan zij in redelijkheid geen weerstand hoefde te bieden.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Volgens de rechtbank is niet aannemelijk geworden dat er sprake was van een van buitenkomende druk, waaraan de verdachte in redelijkheid geen weerstand hoefde te bieden. De verdachte heeft immers zelf de bewuste keuze gemaakt om bij de gewelddadige handelingen aanwezig te zijn, en te blijven. De verdachte heeft meerdere mogelijkheden gehad om de voornoemde situatie te verlaten. Ook heeft de verdachte soms zelf in de gedragingen ten opzichte van het slachtoffer initiatief getoond. De rechtbank concludeert uit het rapport van het PBC dat de gewelddadige handelingen zich vóór de bewustzijnsvernauwing hebben voorgedaan.

Straf(maat): 3 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 10

Zaak: Hof Leeuwarden 5 november 2003 , LJN AN7321

Soort: Beroep op de schulditsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: De verdachten hebben een bruaritueel op slachtoffertje uitgevoerd om kwade geest te verdrijven, waaraan het slachtoffertje is overleden.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman heeft ter zitting aangevoerd dat de verdachte heeft gehandeld in een situatie van psychische overmacht. De verdachte heeft onder immense druk van medeverdachte gestaan. De culturele achtergrond van de verdachte (Brua geloof) heeft de geestelijke weerstand van de verdachte nog verder doen afnemen.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Het hof stelde vast dat de verdachte onder grote druk van medeverdachte had gestaan en dat kon worden gesproken van apathie en willoosheid zowel bij verdachte als medeverdachte. Het hof stelde vast dat de medeverdachte het initiatief tot het uitdrijven van de geest bij het slachtoffer had genomen, maar dat ook de verdachte een zelfstandige rol had gespeeld. Daarmee werd het beroep op psychische overmacht verworpen.

Straf(maat): 18 maanden gevangenisstraf.

Nummer: 11

Zaak: HR 1 februari 1977, NJ 1977, 563.

Soort: 'Kwalificatieverweer'

Omschrijving: Een twintigjarige jongen werd verdacht van het doodschieten van de verkrachter van zijn zusje.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

Volgens de raadsman was er geen sprake van kalm en rustig beraad bij zijn cliënt op het moment dat hij het slachtoffer neerschoot. De verdachte stond onder druk van familieleden en derden, die er

belang bij hadden dat de familie-eer gezuiverd werd. Volgens de raadsman was door de familieleden onderling geen plan gemaakt voor de gewenste eerwraak. De verdachte heeft dan ook in een opwelling gehandeld en er kan hoogstens sprake zijn van doodslag.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De Hoge Raad oordeelde dat de voorbedachte raad terecht door het hof was afgeleid uit de verklaring van een op de plaats delict aanwezig persoon. Deze ooggetuige had verklaard dat hij had gezien dat de verdachte het slachtoffer zeer kalm en van dichtbij door het hoofd had geschoten. Vervolgens had deze getuige de aangehouden verdachte aangewezen als de schutter. Volgens de Hoge Raad kon het hof op grond van de bewijsmiddelen aannemen dat de aanslag op het slachtoffer het gevolg was geweest van een enige tijd tevoren door de verdachte genomen besluit, dat de verdachte had nagedacht over zijn besluit en rekenschap had gegeven aan de gevolgen daarvan.

Straf(maat): 6 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 11

Zaak: HR 1 februari 1977, NJ 1977, 563.

Soort: Strafmaatverweer

Omschrijving: Een twintigjarige jongen werd verdacht van het doodschieten van de verkrachter van zijn zusje.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk)

De raadsman heeft, gezien het karakter van eerwraak of bloedwraak in deze zaak en de jeugdige leeftijd van de verdachte, een heftig strafmaatverweer gevoerd tegen de door de officier van justitie in eerste instantie geëiste gevangenisstraf van twaalf jaar.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Niet bekend. In het arrest is de beoordeling van de rechter op het strafmaatverweer niet terug te vinden.

Straf(maat): 6 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 12

Zaak: HR 27 februari 1990, NJ 1991, 109.

Soort: Kwalificatieverweer

Omschrijving: Turkse jongen schaakt meisje om huwelijk af te dwingen.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De term 'bezit' uit de delictomschrijving moet zodanig worden opgevat, dat de dader heeft gehandeld met als naaste doel het met de weggevoerde vrouw hebben van vleselijke gemeenschap. Volgens de verdediging had de verdachte in deze zaak niet het oogmerk gehad zich het bezit van het meisje te verzekeren. Hij had gehoopt dat op een gedwongen verblijf van hem met haar onder één dak het recht op een huwelijk zou volgen. Volgens de verdachte was het 'in Turkije normaal dat een man zich op die manier verzekert van het bezit van een vrouw.' Hij had verder aangevoerd dat het volgens Moslimse begrippen zo was dat indien een jongen en een meisje een bepaalde tijd samen zijn, zijn met elkaar moeten trouwen. Hij had ter terechtzitting verklaard: 'als ze (een jongen en een meisje) namelijk, bij elkaar zijn geweest, wordt een meisje niet meer door andere Turkse jongens geaccepteerd. Je hoeft daarvoor geen geslachtsgemeenschap met haar te hebben gehad.' Volgens de verdediging was de

verdachte in het geheel niet zeker van het slagen van zijn onderneming, omdat het meisje zich in verregaande mate had aangepast aan westerse normen. Het was daarom voor de verdachte niet goed in te schatten in hoeverre het meisje aan de 'cultureel bepaalde gewoonte' zou willen meewerken. Vanwege deze onzekerheid kon er niet gesproken worden van 'een oogmerk zich haar bezit te verzekeren', en dus niet van schaking.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De Hoge Raad was van oordeel dat het hof uit de bewijsmiddelen niet kon afleiden dat de verdachte het oogmerk had om zich het bezit van de vrouw te verzekeren. De bedoeling van de verdachte met het ontvoeren van het meisje was niet om seks met haar te hebben, maar om een huwelijk af te dwingen.

Straf(maat): OVAR.

Nummer: 13

Zaak: HR 2 juli 1990, NJ 1991,110.

Soort: Bewijsverweer

Omschrijving: Turkse jongen schaakt een meisje en huwt haar tegen haar wil. Direct na de huwelijksvoltrekking heeft hij geslachtsgemeenschap met het meisje.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman voerde aan dat vanwege de Syrisch-orthodoxe ritus een geldig huwelijk was gesloten tussen de verdachte en het meisje. De raadsman doelde hiermee op het vierde lid van art. 281 Sr. waarin wordt bepaald dat indien de schaker met de weggevoerde een huwelijk heeft gesloten, geen veroordeling plaats heeft dan nadat de nietigheid van het huwelijk is uitgesproken. De raadsman wilde hiermee aantonen dat het betreffende Syrisch-orthodoxe huwelijk geldig was, zodat de rechter de verdachte niet kon veroordelen.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De Hoge Raad oordeelt dat art. 281 lid 4 Sr doelt op een huwelijk naar geldend Nederlands recht en verwerpt het beroep.

Straf(maat): 8 maanden gevangenisstraf.

Nummer: 13

Zaak: HR 2 juli 1990, NJ 1991,110.

Soort: Kwalificatieverweer

Omschrijving: Turkse jongen schaakt meisje en huwt haar tegen haar wil. Direct na de huwelijksvoltrekking heeft hij geslachtsgemeenschap met het meisje.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De term 'bezit' uit de delictomschrijving moet zodanig worden opgevat, dat de dader heeft gehandeld met als naaste doel het met de weggevoerde vrouw hebben van vleselijke gemeenschap. De raadsman voerde aan dat het belangrijkste oogmerk van de verdachte was het afdwingen van een huwelijk en niet om seks met het meisje te hebben. Er kon dan ook niet gesproken worden van 'een oogmerk zich haar bezit te verzekeren', en dus niet van schaking.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Verworpen. Het hof heeft het bewezen verklaarde, in het bijzonder 'het oogmerk om zich haar bezit in of buiten echt te verzekeren', uit de bewijsmiddelen kunnen afleiden. Uit de bewijsmiddelen volgt immers dat hetgeen verzoeker voor ogen stond een huwelijk met het weggevoerde meisje was. Onder het oogmerk 'om zich haar bezit in of buiten echt te verzekeren' wordt naast het hebben van seksuele gemeenschap met de weggevoerde vrouw, ook het aangaan van een huwelijk verstaan.

Straf(maat): 8 maanden gevangenisstraf.

Nummer: 14**Zaak:** HR 26 november 1969, NJ 1969,361.**Soort:** 'Kwalificatieverweer'

Omschrijving: Een Brua-genezer werd meerdere malen beschuldigd van het plegen van oplichting. De verdachte had tot twee keer toe zieke mensen beloofd hen te genezen als zij hem daarvoor minstens duizend gulden betaalden. De patiënten bleken na de behandeling nog steeds (ongeneselijk) ziek te zijn.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadvrouw voerde aan dat de verdachte ten tijde van het doen van de mededelingen rond de genezing, in trance verkeerde, en om die reden niet 'opzettelijk valselijk, bedrieglijk en in strijd met de waarheid' had gehandeld.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

In het arrest is niets terug te vinden over de motivering van de rechter omtrent de verwerping van het 'kwalificatieverweer'.

Straf(maat): Doorverwezen naar het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen.

Nummer: 14**Zaak:** HR 26 november 1969, NJ 1969,361.**Soort:** Beroep op de schulditsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: Een Brua-genezer werd meerdere malen beschuldigd van het plegen van oplichting. De verdachte had tot twee keer toe zieke mensen beloofd hen te genezen als zij hem daarvoor minstens duizend gulden betaalden. De patiënten bleken na de behandeling nog steeds (ongeneselijk) ziek te zijn.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadvrouw voerde aan dat de verdachte ten tijde van het doen van de mededelingen rond de genezing, in trance verkeerde. Bovendien was het geld dat de verdachte van de patiënten had ontvangen niet bestemd voor hem zelf, maar diende dit geld als offergave voor de opgeroepen geest.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De rechtbank en het hof verwierpen de door verdachte gestelde diagnoses en de door hem toegepaste methoden van genezing omdat zij in onze maatschappij niet aanvaardbaar zijn en in het algemeen ook niet aanvaard worden, hetgeen bij verdachte bekend was. De Hoge Raad oordeelde echter dat het hof niet duidelijk had gemaakt op grond van welke feiten en omstandigheden het door de verdachte gevoerde verweer werd verworpen en casseerde het vonnis.

Straf(maat): Doorverwezen naar het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen.

Nummer: 21

Zaak: HR 14 oktober 2003, LJN AJ1457

Soort: 'Kwalificatieverweer'

Omschrijving: Een Afghaans meisje werd in een weiland gewurgd teruggevonden. Haar ouders werden als verdachten aangemerkt. Zij zouden hun dochter gedood hebben omdat deze er te westerse opvattingen op na hield en ontmaagd was door haar vriendje.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman heeft betoogd dat het Hof Den Haag niet uit de bewijsmiddelen heeft kunnen afleiden dat de moeder als medepleger van de moord kan worden beschouwd, omdat uit diezelfde bewijsmiddelen duidelijk wordt dat de moeder zich in een ondergeschikte positie bevond ten opzichte van haar man en diens broer. Om die reden heeft zij zich niet kunnen distantiëren van hun voorgenomen plan.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De Hoge Raad oordeelt dat de vaststelling van het hof dat de moeder als medepleger kan worden beschouwd niet onbegrijpelijk is. Volgens de Hoge Raad heeft het hof de grond voor medeplegen vooral gezien in het gegeven dat de moeder is meegereden in de auto waarin het slachtoffer naar de woning (van de grootmoeder) werd gebracht, waar de moord werd voltrokken, waarvan de moeder de sleutel had.

Straf(maat): 6 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 22

Zaak: HR 18 september 1989, NJ 1990,291

Soort: Beroep op de rechtvaardigingsgrond noodweer

Omschrijving: De verdachte was bang voor de magische krachten van zijn nicht en heeft haar daarom bedreigd.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

Volgens de raadsman had de verdachte 'ga weg of ik steek je overhoop' tegen zijn nicht gezegd omdat hij bang was voor de kwade magische krachten waarover zijn nicht naar zij stellige overtuiging beschikte. Volgens de advocaat was de reactie van verdachte, in de ogen van de verdachte geen bedreiging, maar noodweer.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De Hoge raad verwierpt het beroep van de verdachte op noodweer met de overweging dat het optreden van zijn nicht niet zodanig bedreigend was voor de verdachte dat het kon worden aangemerkt als een 'ogenblikkelijke wederrechtelijke aanranding' in de zin van art. 41 Sr. (Noodzakelijke voorwaarde om noodweer aan te kunnen nemen).

Straf(maat): 2 weken gevangenisstraf.

Nummer: 23

Zaak: HR 20 november 1979, NJ 1980,129.

Soort: Beroep op de schulditsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: Een Indiase vrouw werd ervan verdacht dat zij een Nederlandse vrouw met een mes in haar nek had gesneden, omdat deze had gedreigd haar aan de Chinezen te verkopen.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

Volgens de raadsman had de Indiase vrouw gehandeld in een situatie van psychische overmacht omdat het, gelet op de culturele en religieuze achtergrond van de verdachte, begrijpelijk was dat zij door het dreigement verkocht te worden aan de Chinezen die over haar leven zouden beschikken, in de kern van haar levensovertuiging werd geraakt.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De Hoge Raad verwierp het beroep van de verdediging met als belangrijkste argument de subsidiariteittoets: er waren voor de vrouw andere mogelijkheden geweest om aan het dreigement van het latere slachtoffer te ontkomen.

Straf(maat): 3 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 27

Zaak: Hof Arnhem 12 juni 2002 , LJN AE4029

Soort: Beroep rechtvaardigingsgrond noodweer

Omschrijving: Confrontatie (schietpartij) tussen twee families waar al jarenlang een bloedvete tussen heerste.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman heeft ter terechtzitting een beroep gedaan op noodweer. Het precieze inhoudelijke verweer is niet terug te vinden in het arrest. Wel is terug te vinden dat er bij het beroep op noodweer aansluiting werd gezocht bij de culturele achtergrond van het gepleegde delict. De verdediging heeft in het verweer aangegeven dat de verdachte als gevolg van de bloedvete in voortdurende angst leefde. Ook heeft de verdediging de rechter verzocht om de antropoloog dr. C. van Eck een rapport op te laten stellen, gezien de rol die het fenomeen bloedwraak in deze strafzaak (en het verweer) heeft.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Het hof acht aannemelijk dat de verdachte als gevolg van de bloedvete in angst heeft geleefd. De ogenblikkelijke en wederrechtelijke aanranding zag het hof in het feit dat vier leden van de familie C. in een auto in de onmiddellijke omgeving van de woning van familieleden van de verdachte waren gesignaleerd. Bovendien was hoogstwaarschijnlijk één van de leden van familie C. in het bezit van een vuurwapen. Volgens het hof was het door de verdachte gehanteerde geweld (het lossen van een schot) proportioneel gelet op de bewapening van minstens één van de leden van de familie C., met een vuurwapen, de afstand tussen verdachte en de gewapende man, de tussen de leden van de families bestaande bloedvete, en de komst van de leden van de familie C. naar woonplaats van de familie van de verdachte. Het hof oordeelde dat eveneens was voldaan aan de vereiste van subsidiariteit, omdat het aannemelijk achtte dat de verdachte, hoewel hij een auto bestuurde, vanuit stilstand niet snel genoeg kon vluchten om aan het gebruik van vuurwapens te ontsnappen.

Straf(maat): OVAR voor poging doodslag en 9 maanden gevangenisstraf wegens verboden wapenbezit.

Nummer: 31

Zaak: Rechtbank Dordrecht 30 december 1999, LJN AA4019

Soort: Strafmaatverweer

Omschrijving: Vrouw vermoord door ex-echtgenoot bij blijf-van-mijn-lijf huis.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman vroeg strafvermindering op basis van het gegeven dat de verdachte een primitieve Turkse man was, die niet in de Nederlandse samenleving was geïntegreerd, omdat hij uitsluitend met Turkse mensen omging. De verdachte wist niet beter dan dat hij zijn eer moest wreken omdat zijn vrouw bij hem was weggegaan. In de ogen van de verdachte was zijn ex-echtgenote een slechte vrouw. Van de verdachte kon niet verwacht worden dat hij zijn aloude gewoonten in Nederland zomaar opzij zou zetten.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De rechtbank wenst zich uit te laten over de omstandigheid dat het slachtoffer van het leven is beroofd omdat zij bepaalde (ook in Nederland onder delen van de Turkse bevolkingsgroep levende) gevoelens aangaande eer zou hebben geschonden. De rechtbank is van oordeel dat dergelijke gevoelens in de Nederlandse rechtsorde op geen enkele wijze een rechtvaardiging kunnen vormen voor de toepassing van geweld en/of het ontnemen van een leven. Aan een dergelijk motief voor levensberoving kan ook geen enkele strafverminderende werking worden toegekend. In zoverre dient de op te leggen straf mede een generaalpreventief doel. (Andere personen afschrikken dezelfde strafbare gedraging te plegen).

Straf(maat): 15 jaar gevangenisstraf + TBS.

Nummer: 37

Zaak: Rechtbank Amsterdam 7 juli 2004, LJN AP8622

Soort: Beroep op de schulditsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: Een Marokkaanse verdachte vermoordde zijn echtgenote door haar de keel door te snijden. De verdediging deed een beroep op de primitieve afkomst van de verdachte.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman stelt dat de verdachte door een oplopende stresssituatie, gelet op zijn culturele achtergrond geen weerstand heeft kunnen bieden aan zijn gemoedstoestand. De krenkende belediging die zijn vrouw zou hebben geuit, de huwelijkse situatie en zijn primitieve afkomst in combinatie met de schande die hij zou moeten dragen als hij gescheiden zou moeten terugkeren naar zijn geboorteland hebben ertoe geleid dat de verdachte leed onder een psychische druk waaraan hij geen weerstand kon en behoefde te bieden.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De rechtbank acht aannemelijk dat de verdachte heeft gehandeld onder invloed van sterke emoties en omstandigheden waardoor hij druk heeft ervaren. De omstandigheden bestonden uit een slecht huwelijk, waarin de verdachte diverse krenkingen van het slachtoffer heeft moeten ervaren. De rechtbank komt echter tot de conclusie dat de verdachte in redelijkheid weerstand aan deze emoties had kunnen en behoren te bieden.

Straf(maat): 10 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 38

Zaak: Hof Amsterdam 21 maart 2005, LJN AU0361

Soort: Beroep op de schulditsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: Een Marokkaanse verdachte vermoordde zijn echtgenote door haar de keel door te snijden. De verdediging deed een beroep op de primitieve afkomst van de verdachte.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman stelt dat de verdachte door een oplopende stresssituatie, gelet op zijn culturele achtergrond geen weerstand heeft kunnen bieden aan zijn gemoedstoestand. De krenkende belediging die zijn vrouw zou hebben geuit, de huwelijkse situatie en zijn primitieve afkomst in combinatie met de schande die hij zou moeten dragen als hij gescheiden zou moeten terugkeren naar zijn geboorteland, hebben ertoe geleid dat verdachte leed onder een psychische druk waaraan hij geen weerstand kon bieden.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Het Hof verwierp het beroep op psychische overmacht. Het hof achtte de omstandigheden die de raadsman schetste niet onaannemelijk maar oordeelde dat voor de verdachte in casu andere alternatieven bestonden.

Straf(maat): 10 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 39

Zaak: Rechtbank 's-Hertogenbosch 13 februari 2001, LJN AA9954

Soort: Beroep op de schulditsluitingsgrond ontoerekenbaarheid c.q. psychische overmacht

Omschrijving: De verdachte heeft op een school in Veghel een pistool leeg geschoten. Doelwit was de ex-vriend van verdachtes zusje.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman heeft aangevoerd dat de verdachte onder zware druk stond van zijn familie, de Turkse gemeenschap en die van zijn oorspronkelijke Turkse cultuur. Het verschijnen van de ex-vriend van verdachtes zusje op school was voor de verdachte een ernstige provocatie, waarop hij vervolgens heftig heeft gereageerd.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De rechtbank erkent dat de verdachte onder grote druk heeft gehandeld. Dit brengt echter niet met zich dat het handelen onvermijdelijk was en de verdachte niet kan worden verweten. Volgens de rechtbank was het niet de vraag of de aanwezigheid van een eerwraakmotief moet leiden tot een zwaardere of lichtere straf, maar of dat eerwraakmotief en de daarmee verband houdende factoren de verdachte zozeer onder druk hebben gezet dat hij daaraan niet redelijkerwijs weerstand had kunnen en behoren te bieden. Van de verdachte kon en mocht meer weerstand worden verwacht tegen de op hem liggende druk. Ook heeft de verdachte zeer disproportioneel gehandeld door te schieten. De rechtbank verwerpt dan ook het verweer.

Straf(maat): 5 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 41

Zaak: Rechtbank 's-Gravenhage 2 oktober 2001, LJN AD3929

Soort: Beroep op de schulduitsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: Eerwraak binnen Hindoestaanse familie. Familie was het niet eens met de relatie van de dochter. De familie heeft de partner van de dochter neergestoken. (Strafzaak vader).

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman voerde aan dat zijn cliënt werd meegezogen in een groepshysterie die was ontstaan naar aanleiding van de geschonden eer door de relatie van de dochter met het latere slachtoffer. In die situatie was er voor de verdachte geen sprake meer van wilsvrijheid. Verdachte kon zijn familie niet in de steek laten en hij kon zich niet aan de door hen uitgeoefende druk om in zijn hoedanigheid van vader iets aan de situatie te doen, onttrekken.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De rechtbank is van oordeel dat van de verdachte meer weerstand kon en mocht worden verwacht tegen de op hem liggende druk. Ook acht de rechtbank verdachtes handelen disproportioneel. Er waren ook andere reacties denkbaar en mogelijk, maar de verdachte heeft voor de meest extreme oplossing gekozen.

Straf(maat): 10 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 42

Zaak: Rechtbank 's-Gravenhage 25 februari 2002, LJN AD9565

Soort: Beroep op de schulduitsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: Eerwraak binnen Hindoestaanse familie. Familie was het niet eens met de relatie van de dochter. De familie heeft de partner van de dochter neergestoken. (Strafzaak broertje).

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman voerde aan dat zijn cliënt zich verplicht had gevoeld zijn ouders bij te staan nu zijn zus de familie-eer had verkwanseld.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De rechtbank is van oordeel dat van de verdachte meer weerstand kon en mocht worden verwacht tegen de op hem liggende druk. Ook acht de rechtbank verdachtes handelen disproportioneel. Er waren ook andere reacties denkbaar en mogelijk, maar de verdachte heeft voor de meest extreme oplossing gekozen.

Straf(maat): 10 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 44

Zaak: Hof 's-Gravenhage 4 april 2001, LJN AE0297

Soort: Beroep op de schulduitsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: Man heeft zijn vrouw doodgestoken en haar vervolgens in een vijver achtergelaten. De man verklaard te hebben gehandeld onder invloed van voodoo.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

Het precieze verweer van de verdediging is in de uitspraak niet terug te vinden. Wel is duidelijk dat de verdachte zich ter terechtzitting erop beriep dat hij ten tijde van de steekpartij bezeten was door voodoo.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Het hof verwerpt het verweer dat verdachte zou hebben gehandeld onder invloed van voodoo. Het hof verenigt zich met de over verdachte uitgebrachte psychologische en psychiatrische rapportage. Verdachtes verklaring van een totale black out op dat moment is niet meer dan een regressieve, primitief kinderlijke ontkenning- c.q. ongedaanmakingsreactie achteraf, waarbij de schuld c.q. verantwoordelijkheid vervolgens wordt geëxternaliseerd.

Straf(maat): 12 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 46

Zaak: HR 26 maart 2008, LJN BC4205

Soort: Beroep op de (ongeschreven) schulditsluitingsgrond afwezigheid van alle schuld

Omschrijving: Een Angolese vrouw werd ervan verdacht dat zij haar pleegzoon zou hebben mishandeld. De vrouw was nog maar kort in Nederland en (nog) niet bekend met het Nederlandse recht.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman voerde aan dat de vrouw nog maar kort in Nederland is en zij dus niet bekend kan worden geacht met de Nederlandse normen op dit gebied. Ook verklaarde de raadsman dat het in Angola normaal is dat kinderen worden geslagen.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Het door de raadsman aangevoerde verweer vindt geen steun in het recht en kan niet worden aanvaard. De Hoge Raad stelt dat voor het slagen van een beroep op afwezigheid van alle schuld wegens dwaling ten aanzien van de wederrechtelijkheid van het bewezenverklaarde feit, vereist is dat aannemelijk is dat de verdachte heeft gehandeld in een verontschuldigbare onbewustheid ten aanzien van de ongeoorloofdheid van de hem verweten gedraging. In het verweer van de verdediging is niet aangevoerd waarom verdachte meende en mocht menen dat deze gedragingen volgens Nederlands recht geoorloofd zijn.

Straf(maat): 2.5 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 47

Zaak: Rechtbank 's-Gravenhage 17 december 2007, LJN BC0775

Soort: Beroep op de schulditsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: Slachtoffer zou behekt zijn geweest of een slechte geest hebben gehad. Het slachtoffer is door haar moeder (en medeverdachten) veelvuldig en ernstig mishandeld. Het slachtoffer is veelvuldig geslagen, met zwaar lichamelijk letsel en uiteindelijk haar dood ten gevolg.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman heeft aangevoerd dat de verdachte afkomstig is uit India en Hindoe is. Verdachte was een bediende in een situatie waarin standverschillen een grote rol spelen. Verdachte was illegaal en werd als slaaf gebruikt in een land waar zij nooit echt gewoond heeft (Nederland). Verdachte is volkomen afhankelijk van haar man en heeft voor ieder wissel zijn toestemming nodig. Verdachte

is uitgehuwelijkt en heeft een dochter gekregen. Haar schoonfamilie had liever gehad dat het een zoon was geweest. Onder deze omstandigheden is verdachte vermoedelijk vatbaarder geweest voor de gekte van medeverdachte. Een van de medeverdachten heeft veel macht in India en heeft verdachte bedreigd met het uitmoorden van haar familie als zij haar dochter niet zou mishandelen.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De rechtbank verwerpt het verweer. Uit de verklaringen van de verdachte en een van de medeverdachten blijkt dat de verdachte nauwelijks aanmoediging nodig had om haar kind te slaan. Dit wijst eerder op een innerlijke drang dan op een drang die van buiten kwam. Op grond van de bewijsmiddelen staat vast dat ook de verdachte dacht dat er een boze geest in het slachtoffer zat. Een innerlijke drang is mogelijk van invloed op de toerekeningsvatbaarheid, maar kan zonder bijkomende omstandigheden geen psychische overmacht opleveren.

Straf(maat): 8 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 48

Zaak: Hof 's-Gravenhage 13 maart 2001, LJN AE0290

Soort: Beroep op de schulduitsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: Verdachte heeft zijn verloofde op klaarlichte dag in een drukke winkelstraat in het bijzijn van hun twee kinderen meermalen met een mes gestoken. Verdachte was niet op de hoogte van Nederlandse normen en waarden.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman heeft aangevoerd dat er sprake is van een lange voorgeschiedenis. Verdachtes jeugd stond in het teken van zijn liefde voor het slachtoffer en zijn wens om later met haar te trouwen. Na haar scheiding in Nederland vroeg verdachte meerdere malen om haar hand, maar er volgde steeds uitstel. Wel werden grote bedragen gevraagd en aangenomen door de familie van het slachtoffer. Het slachtoffer wees verdachte telkens af. Ook bleef zij vriendschappelijk omgaan met haar ex-man. Verdachte voelde zich in zijn eer aangetast. Bovendien kon hij als illegaal geen kant op. Deze situatie, gevoegd bij zijn referentiekader, ontstaan door zijn opvoeding op het Turkse platteland, hebben geleid tot een externe druk, waaraan verdachte redelijkerwijs geen weerstand kon bieden. Verder heeft de raadsman betoogd dat verdachte nog maar negentien maanden in Nederland was en in die tijd alleen contact heeft gehad met mensen van Turkse afkomst. Van de verdachte kan dan ook niet verwacht worden dat hij kennis draagt van de Nederlandse normen en waarden.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

Het hof is van oordeel dat de verdachte heeft gehandeld vanuit een universeel gevoel van afwijzing, frustratie, woede, afhankelijkheid en machteloosheid. Voor zover Turkse zeden en gewoonten al bij het handelen van verdachte hebben meegespeeld, is het hof van oordeel dat van de verdachte redelijkerwijs mocht worden gevergd dat hij weerstand zou bieden aan de primitieve aandrang om het slachtoffer te doden en dat hij het in de Nederlandse en Turkse rechtscultuur geldende meest absolute recht, namelijk het recht op leven, zou respecteren. Verdachte heeft door te handelen als hij heeft gedaan disproportioneel gehandeld en heeft andere mogelijkheden, bijvoorbeeld hulp zoeken bij vrienden, familie in Turkije of de politie, buiten beschouwing gelaten. Het hof verwerpt het verweer.

Straf(maat): 9 jaar gevangenisstraf.

Nummer: 52

Zaak: Rechtbank Groningen 17 juli 2003, LJN AH9935

Soort: Beroep op schulduitsluitingsgrond ontoerekenbaarheid c.q. psychische overmacht

Omschrijving: De verdachten hebben een bruaritueel op slachtoffertje uitgevoerd om kwade geest te verdrijven, waaraan het slachtoffertje is overleden.

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

De raadsman heeft ter terechtzitting aangevoerd dat de verdachte heeft gehandeld conform haar geloof en culturele achtergrond, en dat in redelijkheid niet van de verdachte viel te verwachten dat zij zich anders zou hebben gedragen. Verder heeft de raadsman aangevoerd dat de handelingen die de verdachte heeft verricht, gericht zijn geweest op het redden van haar dochter en dat deze handelingen vanuit haar culturele achtergrond volledig te begrijpen zijn.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De rechtbank acht niet aannemelijk geworden dat er sprake was van een zodanige (van buiten komende) druk waaraan de verdachte in redelijkheid geen weerstand kon bieden. De verweten gedragingen zijn door de verdachte gedurende langere tijd verricht. Tussendoor zijn er verschillende momenten geweest waarop de verdachte door anderen er op is gewezen dat medische zorg nodig was. Uit de conclusie van het rapport van het PBC blijkt dat de verdachte de ongeoorloofdheid van haar gedrag (zij het in mindere mate) heeft kunnen inzien. Onder deze omstandigheden is de rechtbank van oordeel dat in redelijkheid verwacht kon worden dat verdachte weerstand kon bieden aan haar bijgeloof voortkomende uit haar culturele en geloofsachtergrond en daarmee dat zij de verweten gedragingen na zou laten. Het beroep van raadsman wordt dan ook verworpen.

Straf(maat): 3 jaar gevangenisstraf + TBS.

Nummer: 60

Zaak: Rechtbank Leeuwarden 31 mei 2005, LJN AT4973

Soort: Beroep op de schulditsluitingsgrond psychische overmacht

Omschrijving: De verdachte heeft zijn broer vermoord omdat deze gedurende een lange periode een intieme relatie onderhield met verdachtes echtgenote

Gevoerd verweer verdediging (inhoudelijk):

Door de verdediging is aangevoerd dat er sprake was van psychische overmacht. Als gevolg van het feit dat de verdachte al vele jaren in spanning verkeerde door de relatie van zijn vrouw met zijn broer en de uitzichtloosheid van verdachtes situatie in Nederland, zouden tijdens de confrontatie tussen hem en zijn broer bij verdachte de stoppen zijn doorgeslagen, onder welke omstandigheid hij redelijkerwijs niet anders zou hebben kunnen handelen dan hij deed.

Beoordeling verweer door rechter (inhoudelijk):

De rechtbank verworpt dit verweer. Uit op de bewijsmiddelen blijkt dat het feit door de verdachte niet is begaan als gevolg van een drang waaraan hij redelijkerwijs geen weerstand kon bieden.

Straf(maat): 10 jaar gevangenisstraf.

BIJLAGE IX. SCHEMA BEOORDELING EERGERELATEERDE STRAFZAKEN DOOR DE RECHTER.

IX.1 Schema beoordeling gevoerde verweren door de rechter in vijftientig eengerelateerde strafzaken.

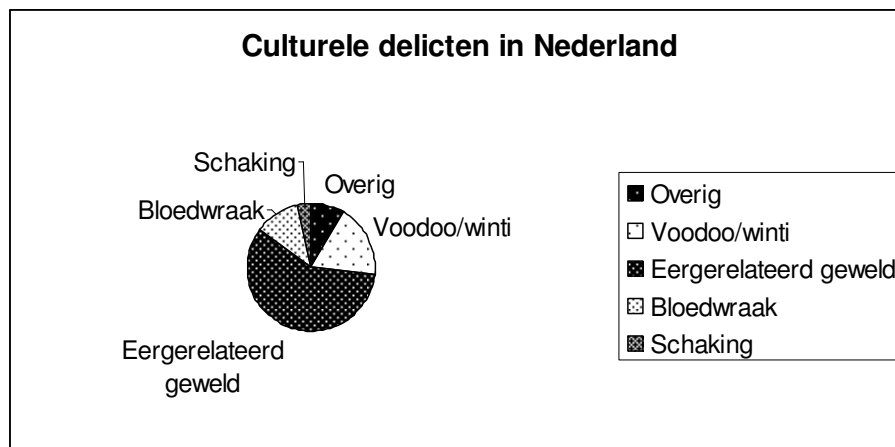
Soort verweer	Uitleg	Aantal	Beoordeling	Motivering
Bewijsverweer	Bewijsverweren stellen dat het tenlastegelegde niet bewezen kan worden.	5	De rechter heeft het bewijsverweer vijf keer verworpen.	Bewijsverweren kunnen ongemotiveerd terzijde worden geschoven. Hierdoor is drie keer niet te achterhalen op welke gronden de rechter het verweer heeft verworpen. De overige twee verweren heeft de rechter verworpen omdat hij het tenlastegelegde bewezen acht, gelet op de bewijsmiddelen.
Kwalificatieverweren (Juridisch gezien is er meestal sprake van een bewijsverweer. Omdat in deze bewijsverweren op is gekomen tegen de juridische kwalificatie worden deze verweren als kwalificatieverweren behandeld.)	Kwalificatieverweren komen op tegen de juridische kwalificatie.	9	De rechter heeft het kwalificatieverweer negen keer verworpen.	Uit de bewijsmiddelen concludeert de rechter dat er sprake is van voorbedachten rade (zes keer), sprake is van opzet (één keer) en dat er sprake is van medeplegen (twee keer).
<i>Rechtvaardigingsgronden</i>	<i>Rechtvaardigingsgronden nemen de wederrechtelijkheid van de gedraging weg en rechtvaardigen de daad.</i>	1		
Noodweer art. 41 lid 1 Sr.	Het recht van mensen om zich te verdedigen tegen een aanval.	1	De rechter heeft het beroep op noodweer verworpen.	Verworpen op de subsidiariteittoets. Geen sprake van een noodzakelijke verdediging, de verdachte heeft de confrontatie bewust opgezocht.
<i>Schulduitsluitingsgronden</i>	<i>Schulduitsluitingsgronden nemen de verwijtbaarheid weg en excuseren de dader.</i>	12		
Noodweerecces art. 41 lid 2 Sr.	Verontschuldigd diegene die zich in een noodweersituatie disproportioneel verdedigt.	2	De rechter heeft het beroep op noodweerecces twee keer verworpen.	Verworpen op de subsidiariteittoets. Geen sprake van een noodzakelijke verdediging, de verdachten hebben de confrontatie bewust opgezocht.
Psychische overmacht art. 40 Sr.	Een van buitenkomende drang waaraan men redelijkerwijs geen weerstand kan of behoefte te bieden.	9	De rechter heeft het beroep op psychische overmacht negen keer verworpen.	De beroepen op psychische overmacht worden verworpen op de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. De rechter achten niet aannemelijk geworden dat er sprake was van een zodanige druk dat de verdachte daaraan in redelijkheid geen weerstand kon bieden. Ook handelden de verdachten disproportioneel. Zij hadden andere (minder ingrijpende) mogelijkheden buiten beschouwing gelaten.
Ontoerekenbaarheid art. 39 Sr. (c.q. psychische overmacht art. 40 Sr)	Niet strafbaar is hij die een feit begaat, dat hem wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van zijn geestvermogens niet kan worden toegerekend.	1	De rechter heeft het beroep op ontoerekenbaarheid verworpen.	De rechtbank maakte bij dit verweer geen onderscheid tussen psychische overmacht en ontoerekenbaarheid. Psychische overmacht is een vorm van tijdelijke ontoerekenbaarheid. Verdachte had weerstand kunnen en moeten bieden aan de van buitenkomende druk.

IX.2 Schema strafftoemeting in eengerelateerde strafzaken.

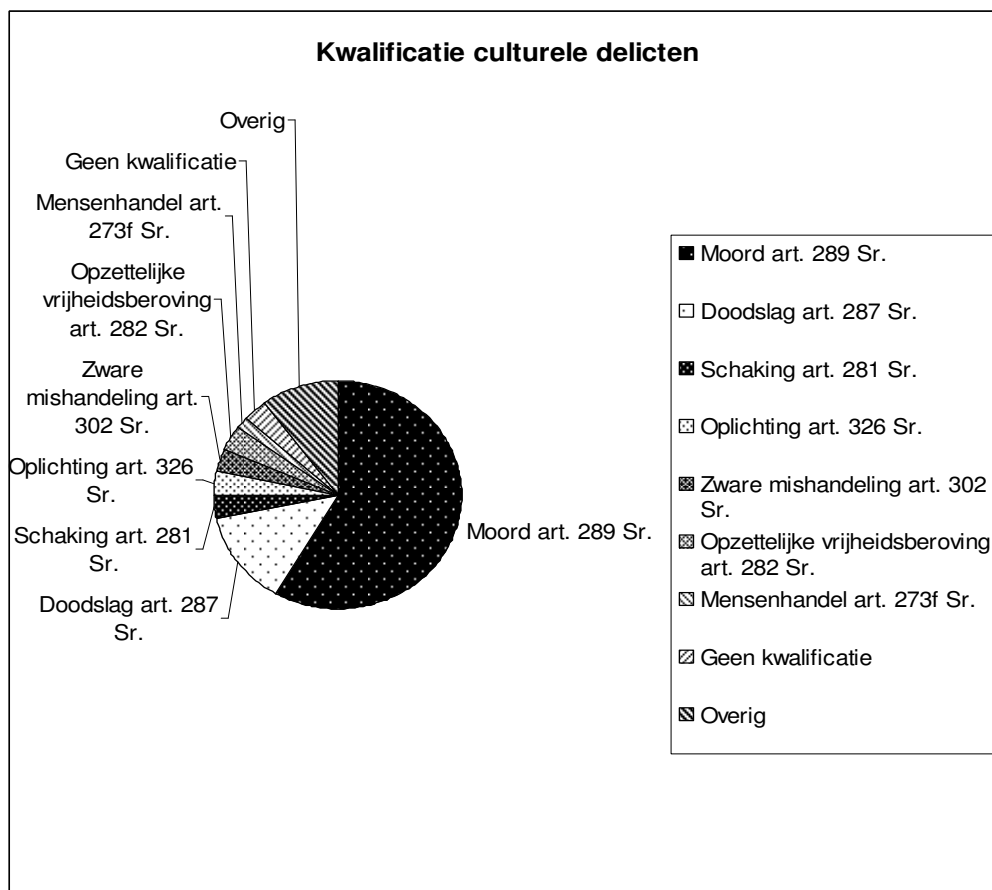
Strafftoemeting i.v.m. cultuur	Aantal keer	Beoordeling
Strafverzwaring	7	In één strafzaak woog de rechter het culturele aspect strafverzwarend mee omdat iedere vorm van eigenrichting en daarmee ook conflicten als eervraak binnen de Nederlandse samenleving volstrekt onacceptabel zijn. In twee andere strafzaken oordeelde de rechter dat als de culturele achtergrond al strafverminderend zou kunnen werken, dit teniet werd gedaan door het belang van de generaalpreventieve werking van de straf. (Met een generaal preventief doel wil de rechter andere personen afschrikken dezelfde strafbare gedraging te plegen). Ook oordeelde de rechter in twee strafzaken dat motieven van moord gelegen in eervraak een miskenning van het Nederlands recht zijn. In de overige twee strafzaken was de rechter van oordeel dat aangetaste eergevoelens op geen enkele wijze een rechtvaardiging kunnen vormen voor de toepassing van geweld en/of het ontnemen van een leven.
Strafvermindering	3	De rechter heeft in twee strafzaken de culturele druk waar de verdachten onder stonden (om hun familie eer te redden) in strafverminderende zin meegewogen bij de strafftoemeting. In de andere strafzaak hield de rechter in strafverminderende zin rekening met het isolement van de verdachte in de Nederlandse samenleving. Met de term isolement doelde de rechter op het feit dat het slachtoffer niet geïntegreerd was in de Nederlandse samenleving (verdachte verbleef illegaal in Nederland) en dat hij totaal afhankelijk was van het slachtoffer.
Zowel strafverzwarend als strafverminderend	2	De rechter heeft in twee strafzaken zowel in strafverzwarende- als in strafverminderende zin, rekening gehouden met de culturele aspecten bij de strafftoemeting. In de ene strafzaak woog de rechter bij de strafftoemeting in strafverzwarende zin mee dat de verdachte handelde uit een eengerelateerd motief. De rechter woog echter in strafverminderende zin mee dat de verdachte niet de initiator van de daad was, maar onder druk stond van de familie. In de andere strafzaak woog de rechter ook in strafverzwarende zin mee dat de verdachte handelde vanuit een eengerelateerd motief. In strafverminderende zin woog de rechter in deze zaak mee dat de verdachte ging gebukt onder het feit dat zijn vrouw en kinderen steeds verder verwesteren en dat hij de grip op het gezin begon te verliezen.
Alternatieve straffen of bijzondere voorwaarden	1	In deze strafzaak had de verdachte samen met zijn oudere broer zijn zusje vermoord. Het slachtoffer zou door haar gedrag de familie ten schande hebben gemaakt. De deskundige in de strafzaak verklaarde dat de verdachte in toekomstige relaties tegen dezelfde hindernissen zou oplopen, gelet op de zich star toegeëigende normen en waarden van zijn culturele achtergrond en traditie. Om het recidivegevaar te beperken raadde de deskundige een behandeling aan en de maatregel tot plaatsing in een jeugdinrichting. In de jeugdinrichting zou de verdachte behandeld kunnen worden voor zijn gedragsproblematiek. De rechter nam deze conclusie over.

BIJLAGE X. SCHEMA'S HOOFDSTUK 2 CULTURELE DELICTEN IN NEDERLAND.

X.1 Schema culturele delicten in Nederland

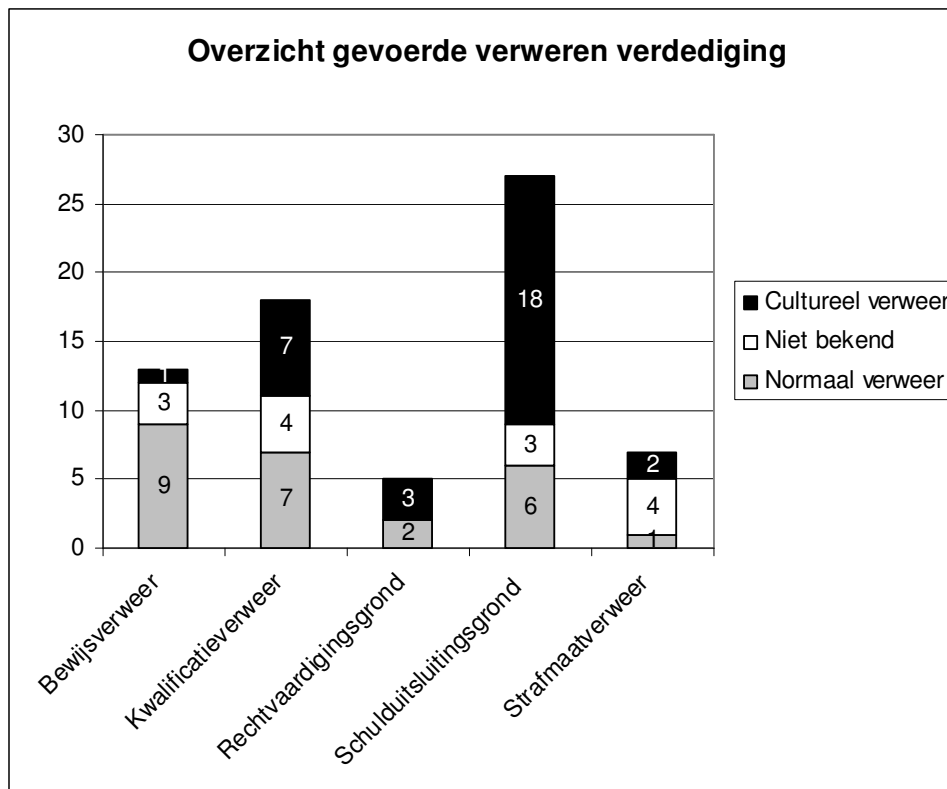

X.2 Schema kwalificatie culturele delicten

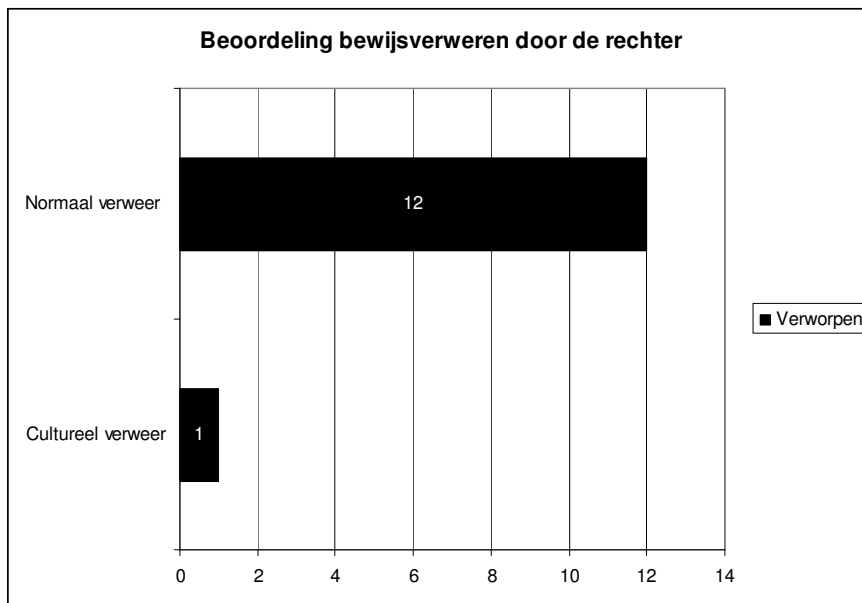
BIJLAGE XI. SCHEMA HOOFDSTUK 3 DE VERDEDIGING.

XI.1 Overzicht gevoerde verweren verdediging.

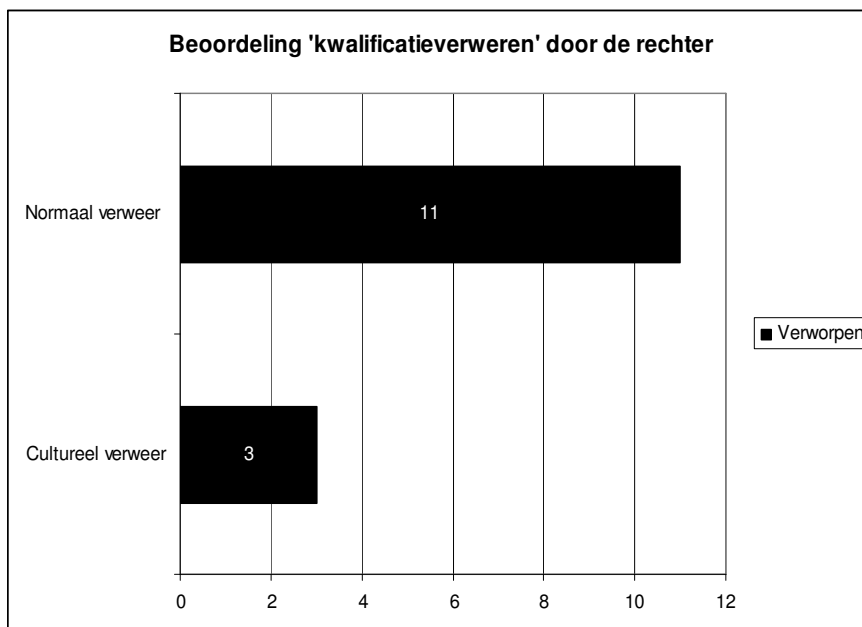

BIJLAGE XII SCHEMA'S HOOFDSTUK 5 DE RECHTER.

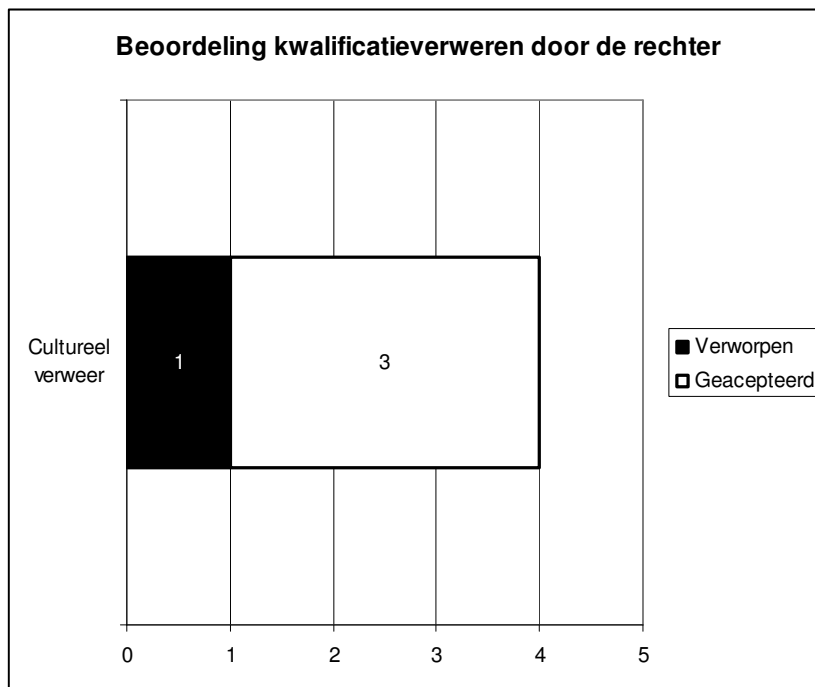
XII.1 Overzicht beoordeling bewijsverweren door de rechter.

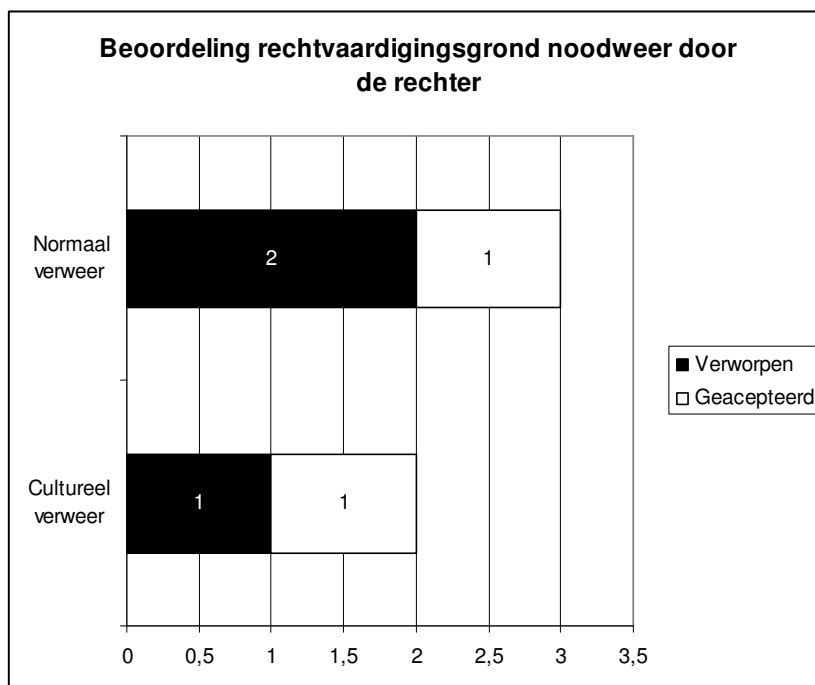
XII.2 Overzicht beoordeling 'kwalificatieverweren' door de rechter.

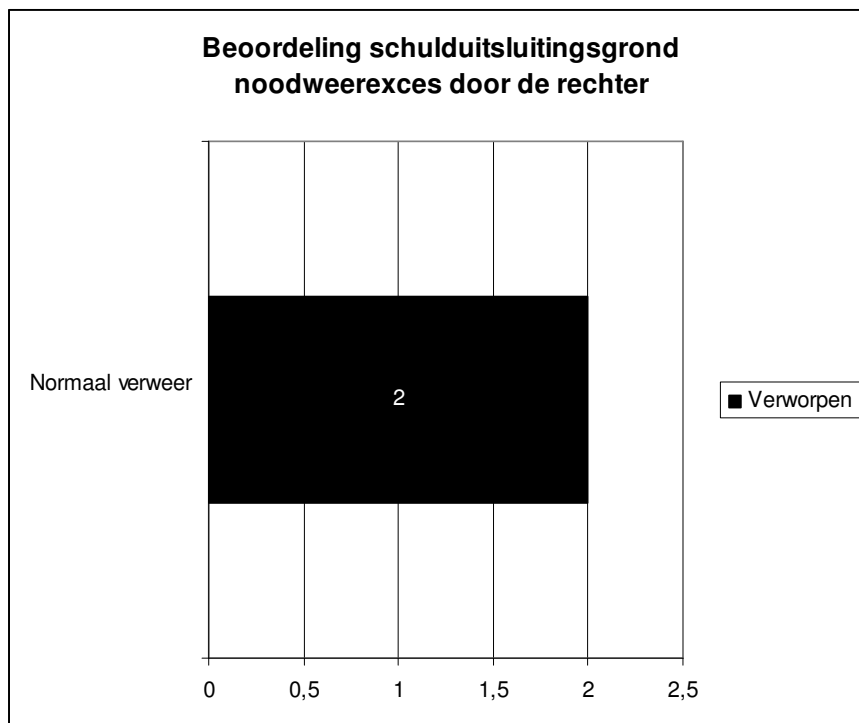
XII.3 Overzicht beoordeling kwalificatieverweren door de rechter

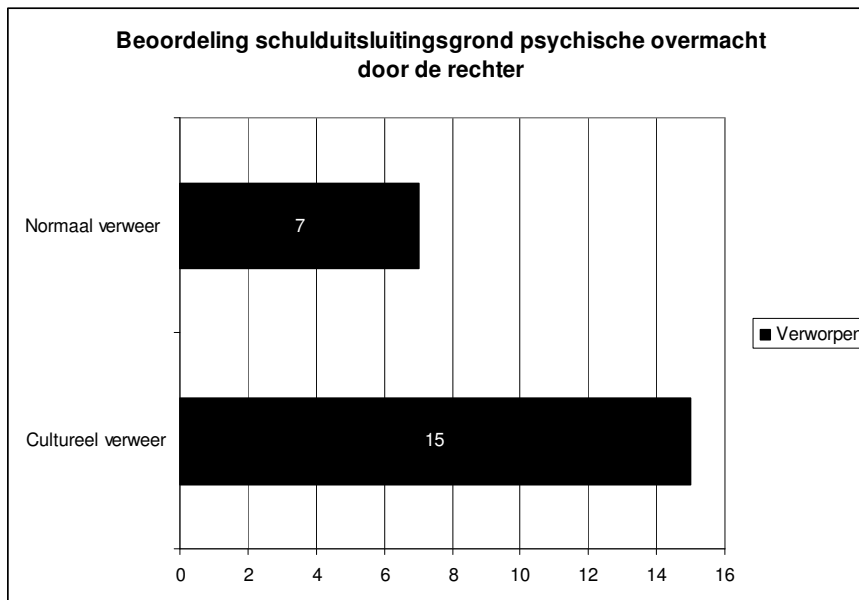
XII.4 Overzicht beoordeling rechtvaardigingsgrond noodweer door de rechter

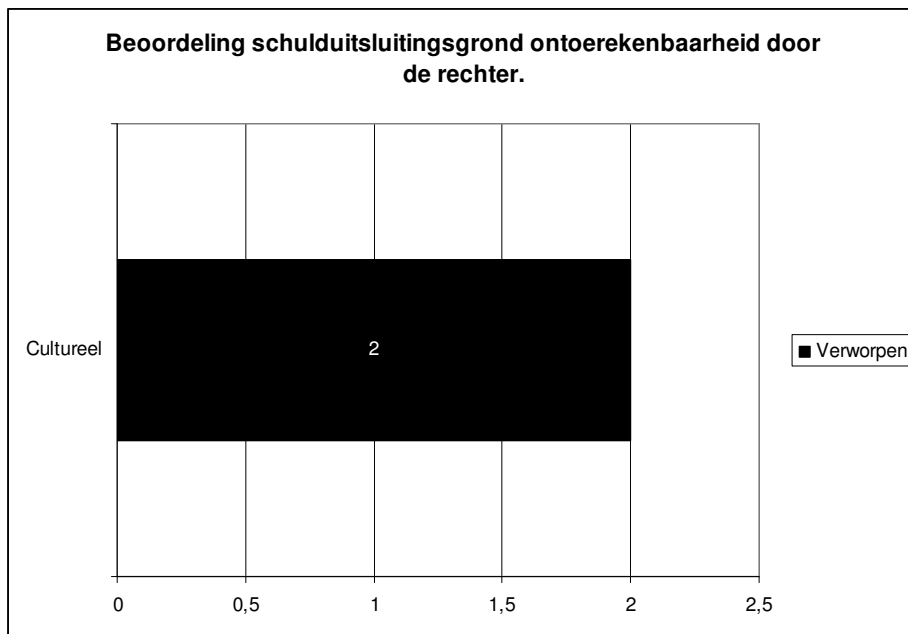
XII.5 Overzicht beoordeling schulduitsluitingsgrond noodweerexces door de rechter

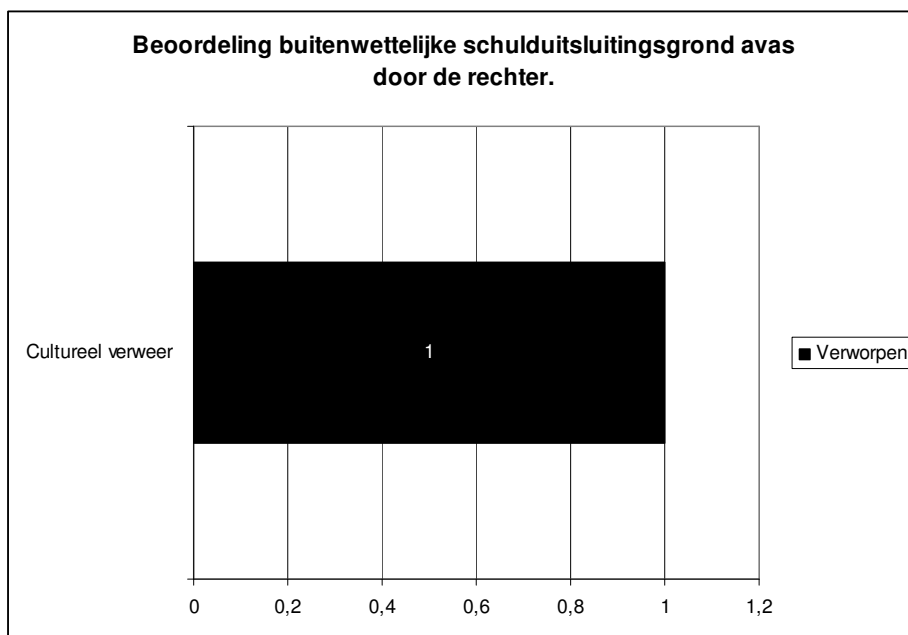
XII.6 Overzicht beoordeling schulduitsluitingsgrond psychische overmacht door de rechter

XII.7 Overzicht beoordeling schulduitsluitingsgrond ontoerekenbaarheid door de rechter.

XII.8 Overzicht beoordeling buitenwettelijke schulduitsluitingsgrond avas door de rechter.

XII.9 Overzicht beoordeling strafmaatverweer door de rechter.

